

Штефан Августин Емільйович (11.01.1893 – 1986) – громадсько-політичний і культурно-освітній діяч Закарпаття. Народився в с.Порошково комітату Унг (Перечинський район Закарпатської області) в сім'ї греко-католицького священника. Його батько спричинився до заснування першого в Закарпатті осередку львівської «Просвіти» (1896). Після закінчення Берегівської гімназії (1910) та Ужгородської духовної семінарії (1914) навчався на філософському факультеті Будапештського університету. Закінчивши його (1917), працював професором учительської семінарії в Ужгороді (1918-1919), Ужгородської гімназії (1920-1922), директором Державної торговельної академії в Ужгороді, а згодом у Мукачеві та Сваляві (1922-1938). Після розпаду Австро-Угорської монархії (1918) очолював делегацію від Закарпаття під час переговорів у Відні з головою Української парламентської репрезентації Є.Петрушевичем, один із організаторів і активних учасників Всеукраїнського конгресу 21 січня 1919, на якому було прийнято рішення про возз'єднання краю з Україною. Член аграрної партії (1929-1938), а під час виборів 1935 член української групи в аграрній партії. Один з основоположників, засновників і редакторів газети «Русин» (1920-1921), «Учительського голосу» (1929-1938), «Українського слова» (1932-1938). Постійний екзаменатор Крайової іспитової комісії для учителів горожанських шкіл (1920-1938), член «Просвіти» (1920-1939) і член Головної управи Педагогічного товариства (1926-1939). У співавторстві видав «Граматику української мови» (1931). У період існування Карпатської України А.Ш. був членом виконавчого комітету Українського Національного Об'єднання (січень 1939), делегованим від Української національної ради до «Чесько-українського товариства» в Празі (січень-лютий 1939), послом (12 лютого 1939) і головою Сойму Карпатської України (15 березня 1939), міністром культів, шкільництва і народної освіти Карпатської України (1938-1939). Після окупації Закарпаття військами Угорщини емігрував через Румунію, Югославію до Братислави, а згодом до Праги. Брав участь у переговорах екзильного уряду Карпатської України з Проводом Українських Націоналістів, очолюваним А.Мельником в Італії. Згідно із «Залучником до акту, списаного дня 21 липня 1939 в Венеції», А.Ш. увійшов до емігрантського уряду А.Волошина. На еміграції працював директором комерційної академії в Братиславі (1939-1940), української гімназії в Празі (1940-1945), а згодом перенесеної до Аугсбургу (1945-1949). Емігрувавши до США, викладав українську мову в Українському католицькому інституті для дівчат у Стамфорді (штат Конектікут) (1949-1969), співпрацюючи з часописами «Карпатська зірка» (Нью-Йорк), «Карпатський голос» (Філадельфія), «Вільне слово» (Торонто) та ін. А.Ш. – автор численних публікацій з історії Закарпаття міжвоєнного періоду: «Карпатський березень» (1950), «Хуст. 1919-1939» (1959), «Українське військо в Закарпатті» (1959), «Кольори герба і прапора Закарпаття» (1970), «Президент Монсиньйор Августин Волошин» (1970), «Біографія о.Августина Волошина» (1971), «Василь Гренджа-Донський» (1975), «Хресна дорога бл. п. єпископа Нярадія» (1977), «Августин Волошин президент Карпатської України» (1977), «За правду і волю: Спомини і дещо з історії Карпатської України» (Т.1. – 1973; Т.2. – 1981).

Література: Ревай Ю. Слово до читача // Календар «Просвіти» на 1993 рік. – Ужгород, 1993. – С.24-27; Магочій П.Р. Формування національної самосвідомості: Підкарпатська Русь (1848-1948). – Ужгород, 1994. – С.191; Павленко Г.В. Діячі історії, науки і культури Закарпаття. Малий енциклопедичний словник. – Ужгород, 1999. – С.189; Пагирия В. Світочі карпатського краю. Історичні портрети греко-католицьких священників Мукачівської єпархії. – Мукачево: Елара, 1996. – С.1172-119; його ж: Закарпатці у діаспорі. Нариси про закарпатських емігрантів. – Ужгород, 1997. – С.7-10; Шандор В. Спомини. – Т.І. Карпатська Україна. 1938-1939. – Ужгород: Гражда, 1996; його ж: Спомини. Т.І. Карпатська Україна. 1939-1945. – Ужгород: Гражда, 2000; Химинець Ю. Тернистий шлях до України. – Ужгород: Гражда, 1996.

М.М.Вегеш